

Almášia

Banská Štiavnica Mesto kultúry 2019

Kultúrna príloha

8. augusta 2019
číslo 14.

samostatne
nepredajné

Výstava Príbeh značky PLETA je otvorená!

Za mimoriadneho záujmu bývalých zamestnancov Plety a verejnosti sme 19. júla otvorili na Starom zámku výstavu Príbeh značky Pleta. Otvorená je každý týždeň od stredy do nedele od 9.00 do 16.00 a návštevníkov ňou sprevádzajú pletiar.

Na akcii Stretnutie pletiarov, ktoré bolo 18. júla predpremiérou otvorenia výstavy, sa zúčastnilo približne 180 osôb. Nasledujúci deň - na oficiálne otvorenie pre verejnosť, prišlo ďalších približne šesť desiatok ľudí. Taká vysoká návštevnosť na výstavných podujatiach v Banskej Štiavnici, ani v SBM nebýva zvykom. Jej dôvodom bol výber témy, ktorým sme reagovali na požiadavky dopytu už dávnejšie adresované múzeu.

Výstava je v slovensko-anglickej jazykovej mutácii. Rozhodnutie, že bude dvojjazyčná, síce ubralo z plochy výstavných panelov, ktorá mohla byť využitá na umiestnenie fotografií, no priblížilo lokálnu tému aj návštevníkom z cudziny. Tých je v meste i múzeu veľa. Myslím si, že pre lokalitu UNESCO je tento spôsob prezentácie nevyhnutný a nakoniec i logický.

Na výstavu múzeom vyčlenilo doteraz nevyužívané priestory časti podkrovia Starého zámku. V nich sme umiestnili prezentačné panely s textami a obrazovou prílohou, ktorých súčasťou sú vitríny na trojrozmerné predmety. Panely (aj podstavce pod strojmi) sú z cementotriekovej dosky, resp. z dosky vyrobenej zo zmesi cementu, buničiny, perlitu a organických vlákien. Boli projektované a vyrobené špeciálne pre účely tejto

Vstupný priestor a pohľad do výstavy. Foto: L. Rohárik

výstavy. Už pri výbere materiálov sme pracovali s predstavou, aby tieto korešpondovali s industriálnym charakterom témy. Inak povedané: keď nebolo možné urobiť výstavu v priestoroch továrne, bola snaha vytvoriť továrenské prostredie v iných priestoroch - v múzeu.

Výstavný priestor je doplnený o funkčné stroje z konfekčných dielní banskoštiavnických textilných podnikov. Väčšinu z nich múzeum získalo darom od firmy Svet-ro - partnera projektu. Niekoľko ďalších strojov, no najmä množstvo menších trojrozmerných predmetov, nám v rámci dlhodober výpožičky poskytol Ľubomír Svetlík. Spolupráca s ním bola mimoriadne dôležitá pre úspešnú realizáciu tejto výstavy (aj širšie koncipovanej úlohy Dokumentácia a prezentácia dejín textilného priemyslu v Banskej Štiavnici). Pomoc (aj) v podobe zapožičania

strojov poskytla aj Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho.

Výstava je v dvoch miestnostiach. Z nich prvá je riešená ako tradičný výstavný priestor, druhá ako miesto pre filmovú produkciu a realizáciu edukačných aktivít.

Vo vstupnom priestore má byť návštevník konfrontovaný so súčasnosťou textilnej tradície a tým, čo ostalo z dnes už neexistujúceho podniku Pleta. Dnešný stav vyjadruje veľkoformátová fotografia rozpadávajúceho sa skeletu (nedostavanej výrobné budovy) na Križovatke. Naproti tomu je prezentovaný jeden z top exponátov výstavy - základný kameň stavby Rekonštrukcia základného závodu PLETA Banská Štiavnica z roku 1985. Symbolizuje sny o modernom priemyselnom komplexe, ktorý mal vzniknúť v priestore Križovatky. Vstupný priestor dopĺňa „funkčný“ nábytok z predvádzacej (vzorkovej) siene podniku. → 2

Prví návštevníci výstavy počas podujatia Stretnutie pletiarov. Foto: L. Lužina, fotoarchív SBM

← 1 V rámci expozičného priestoru sú na výstavných paneloch prezentované témy Predchodcovia podniku Pleta, História podniku, Podniková kultúra, Výrobný proces, Sortiment a kvalita. Prehliadka je doplnená o prezentáciu vybraných modelov.

Druhá miestnosť má upriamiť pozornosť na človeka – zamestnanca podniku Pleta. Na stene rozmerov 8 x 2,5 metra sú reprodukované stovky fotografií ľudí Plety. Zámer bol, aby sa tento priestor stal miestom spomínania, hľadania seba a svojich príbuzných a zároveň interaktívnym prvkom výstavy, kde sa prepája návštevník s výstavou a s múzeom. Miestnosť je určená aj na prezentáciu filmových dokumentov ako súčasť prehliadky, resp. ako doplnku pri plánovaných výchovno-vzdelávacích aktivitách. Návštevníci sediaci na dielenských stoličkách pochádzajúcich z budovy tzv. Horného závodu si môžu pozrieť krátke filmy o Plete z archívu Slovenského filmového ústavu a po nich dokumentárny film Mira Kollára (s názvom Ľudia Plety), ktorý vznikol v kooperácii SBM s Filmovým ateliérom. Jeho súčasťou je sprievodné slovo bývalých zamestnancov Plety a historický obrazový a filmový materiál. Dielo je ďalším príkladom úspešného zapojenia miestnych obyvateľov a zároveň pamätníkov do projektu dokumentácie dejín textilnej výroby v Banskej Štiavnici.

Pohľad do priestoru výstavy. Foto: L. Rohárik

Výstava Príbeh značky PLETA vznikala doslova za pochodu, v istom zmysle bola experimentom. Bežne si kurátor pripraví zoznam predmetov, ktoré budú vystavené, pripraví text, fotografie a inštaláciu. Projekt pletiarkej výstavy začínal s vedomím, že v SBM sa nenachádzali žiadne predmety k téme textilu. Na začiatku vôbec nebolo jasné, či sa múzeu podarí získať niečo, čo môže vystaviť a ak áno, čo to bude. Výsledok bol prekvapivo dobrý, mnohí obyvatelia poskytli informácie, boli ochotní zapožičať, často darovať rôzne predmety (najmä fotografie, diplomy, medaily, kroniky). Veľkú

časť zberu predstavovala akvizícia výrobkov podniku (vrchného pleteného ošatenia). Časť predmetov bolo možné vystaviť. Niektoré sa natrvalo stanú súčasťou zbierky múzea, iné budú v múzeu dlhodobo uschované ako depozity. Všetky získané predmety však budú fotograficky zdokumentované a zaevidované. Do budúca je možné uvažovať aj o reinštalácii výstavy – o doplnení/výmene niektorých vystavených exponátov, pokiaľ sa nám podarí získať nové, zaujímavé a hodnotné predmety.

Výstava Príbeh značky PLETA je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, vďaka kto-

rému sa Štiavnica stala Mestom kultúry 2019. Banskoštiavnický projekt oslovil Fond na podporu umenia aj tým, že chcel vtaiahnuť obyvateľov mesta do kultúrneho a spoločenského diania, volal po ich návrate do mesta. Myslím, že v prípade Plety sa nám tento zámer podarilo splniť a zapojenie miestneho obyvateľstva – pamätníkov podniku Pleta – do projektu bolo ukázkovým príkladom spolupráce.

Výstava je zároveň jedným z výstupov širšie koncipovanej úlohy Dokumentácia a prezentácia dejín textilného priemyslu v Banskej Štiavnici. Jej realizáciou a otvorením sa práca nekončí, práve naopak, bol by som rád, keby ho aj verejnosť chápala ako prvý krok, po ktorom majú nasledovať ďalšie. V najbližších týždňoch pripravíme leták – skladačku pre návštevníkov výstavy a pre jej propagáciu. Do konca roka nás tiež čaká príprava tlačoviny – katalógu z výstavy. Bude obsahovať informácie o predmetoch prezentovaných v priestore výstavy, ale aj o ďalších, ktoré sa tam nedostali. Zmysel katalógu sa rozšíri okrem podrobnejšieho popisu jednotlivých exponátov a ich fotodokumentácie na dokumentačný materiál o stave muzeálií z oblasti pletiarkej výroby v čase realizácie výskumu tejto témy.

Výstava je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Prezentácia vybraných modelov Plety. Foto: L. Rohárik

Daniel Harvan, SBM

Super pocit v Meste kultúry

Rezidenčný projekt EDU AIR, ktorý počas roka kultúry 2019 sprostredkováva umenie širokej štiavnickej verejnosti, pokračuje aj v mesiaci august.

Anabela Žigová, slovenská vizuálna umelkyňa žijúca momentálne v Prahe, ktorá sa pohybuje na poli konceptuálneho angažovaného umenia, prichádza do Štiavnic s projektom Super pocit, ktorý situuje do priestoru Galérie Jozefa Kollára. Tu na prvom poschodí v priestore Display BSC vytvára zázemie pre deti i dospelých, ktorých aktivuje k prejavom ústiacim do super pocitu. Sama autorka hovorí: "Super pocit je to najsilnejšie detské, to dobro, ktoré máme v sebe, z ktorého pramení autentická sila. Super pocit pracuje s nenásilím." Tento angažovaný princíp, ktorý netaktizuje a oslovuje každého, je pre projekt zásadný. "My umelci žijeme často v bubline – v sociálnej aj komunitnej – a zistenie, že okolo nás sa svet riadi často veľmi nekorektnými a neover-

nými informáciami, je nepríjemným prebudením sa do reality. Nechceme – a vlastne ani nemôžeme – zmieriť sa s takouto realitou. V tomto kontexte vnímame projekt Anabely Žigovej ako veľmi potrebný a workshopy a sprievodný program ako zásadné. Preto na ne pozývame širokú štiavnickejšiu verejnosť," hovorí za organizátora rezidencie EDU AIR Zuzana Bodnárová z platformy Banská Stanica. Autorka počas troch augustových piatkových podvečerov pozýva do galérie Jozefa Kollára v Banskej Štiavnici rôzne vekové kategórie.

Program na augustové piatkové podvečery v galérii

V piatok 16. augusta o 18:00 tu symbolicky formou ne-vernissáže otvoríme priestor Super pocit. Návštevníkov vyzývame, aby si so sebou do galérie priniesli fotografie, noviny či výstrižky z novin, časopisov,

ale aj celé ročníky dlho schraňovaných nepotrebných čiernobielych či farebných printových magazínov, kartónové krabice a papiere. Počas večera bude k dispozícii aj skartovačka pre neobľúbené fotky a obrázky. Super pocit je aj o vizuálnych spomienkach. Čo prežívame, keď sa pozeráme do rodinných albumov alebo do nekonečných fotografických príbehov na sociálnych sieťach? Akú moc má fotografia? Akú moc má text pod ňou? Je vždy pravdivý? K čomu a prečo nás navádza? Počas ne-vernissáže sa pokúsime spoločne, kolektívnym snažením, postaviť základnú kostru inštalácie, ktorá posluží ako pozadie pre ďalšie "piatkové vstupy" – interakcie s cieľovou skupinou. Malú klenbovú miestnosť v muzeálnej inštitúcii zmeníme na hniezdo, do ktorého sa budeme vracáť aj počas nasledujúcich piatkov s ďalšími a ďalšími materiálmi. Výstava bude spoločným procesuálnym dielom autorky a publika.

V piatok 23. augusta o 16:00 bude Super pocit patriť deťom, tínedžerom a rodičom. Do galérie si prineste svoje obľúbené detské (tínedžerské) kresby, ale aj obaly zo žuvačiek či papiere od hrudiek masla zo supermarketov. V galérii budeme tieto zdanlivo neušľachtilé materiály povyšovať zlátením na umelecké objekty. Budeme sa rozprávať o sile autentického prejavu a jeho urgentnosti v dnešnej dobe. Plátkové zlato, ktoré budeme pri zlátení používať, je netoxické, a tak je workshop prístupný aj pre menšie deti od 5 rokov vyššie.

30. augusta o 18:00 sa stretne na podstienke pred galériou. Túto malú, nenápadnú lavičku, ktorá je súčasťou historickej fasády Galérie Jozefa Kollára, vytvoril len pred pár mesiacmi architekt Jakub Kopec v rámci projektu Zlaté časy a má za cieľ primäť okoloidúcich zastaviť sa, posedieť si a porozprávať sa s výhľadom na monumentálny Trojičný stĺp. Tak, ako to bolo v tomto meste zvykom v minulosti, kedy sa tu konali tradičné trhy, námestie žilo a doslova hostovalo najpodstatnejšie historické eventy mesta. Posledný augustový piatok sa tu stretne s pozvanými hosťami, ktorých mená prezradíme počas nasledujúcich dní na webovej stránke Mesta kultúry. Budeme sa rozprávať civilne, neformálne o tom, akú má umenie dnes pozíciu vo vzťahu k aktuálnym trendom v politike, v médiách, na sociálnych sieťach. Ako môžeme obsiahnuť realitu, ktorá je komplexná a ako môžeme inšpirovať ľudí, aby v sebe pestovali super pocit a nenechávali sa nachytať extrémizmom a populizmom.

Viac informácií o umeleckej rezidencii Anabely Žigovej, ktorá sa koná v rámci programu Mesta kultúry 2019 v spolupráci s Mestom Banská Štiavnica a projekte Super pocit hľadajte na webovej stránke almaziastiavnica.sk alebo na facebookovej skupine [facebook.com/superpocitprojekt/](https://www.facebook.com/superpocitprojekt/)

text zdroj: Banská Stanica
Contemporary

Anabela Žigová. Foto: Katarína Kri

Pusti ju k vode s hosťom Silviou Bystričanovou

Slnčné počasie a ovlažujúci vánok nad Počúvadlianskym jazzerom, dokresľovali dovolenkový obraz na brehu jazera, ktorý bol dňa 24. júla oživený hovoreným slovom, rozhovormi a autorským čítaním Silvie Bystričanovej v projekte Pusti ju k vode, ktorý organizuje Mesto B. Štiavnica a Antikvariátik v rámci Mesta kultúry 2019. Autorke úspešných románov sme položili niekoľko otázok.

Ako ste sa dostali k písaniu?

Vždy, keď nás osud chce niekam posunúť, zahrnie nás túžbou. V podstate som to vždy chcela. Od detstva som bola knihomol a kým sa iné deti po škole venovali športu či tancu, ja som bola v knižnici. V tichu, s pretlakom fantázie a myšlienok. Po 16 rokoch v školstve a nečakanom životnom medzníku, keď sa ma dotkla smrť, som si povedala, že už budem robiť

len to, čo som vždy chcela. Túžba, rozhodnutie a šťastie na ľudí, to je to, čo ma priviedlo k písaniu. Fatalista by to nazval osudom.

Čo je pre vašu literárnu tvorbu najväčšou inšpiráciou?

Umelci, teda aj autori kníh, čerpajú z niečoho, čo nazývam vesmírnou databázou. Schopnosť zachytiť niečo, čo si ostatní nevšimnú, ale tí vnímavejší sú schopní to pomenovať, namaľovať, dať do nôt, alebo zachytiť do písmen, nazývam inšpiráciou. V noci, jemne unavená, a preto zbavená ega, zapnem počítač, a vtedy príde inšpirácia a myšlienky prichádzajú s prekvapivou ľahkosťou.

Aké postavy ožívajú vo vašich príbehoch?

Píšem o ľuďoch, ktorých by ste po prečítaní knihy radi stretli. O obyčajných ľuďoch, aj o ľuďoch

s komplikovanou a zaujímavou dušou. V mojich knihách nájdete dve generácie postáv, čo robím zámerne, aby si knihu mohli prečítať matka, dcéra a tajne často aj mužský člen rodiny.

Čo vám osobne prináša do života vaša všestranná literárna tvorivosť?

Prináša mi to do života radosť a zároveň naplnenie v podobe kreativity. Nevieť sa nudiť. Ako Vodnár mám pretlak myšlienok a nápadov – ako v profesionálnom, tak aj v bežnom živote. Mám rozpísanú detskú knihu, divadelnú hru, ôsmu knihu pre dospelých a zároveň som matka aj manželka.

Ako hodnotíte dnešnú akciu?

Nehodnotím, vďačím. Som vďačná za takéto kultúrne počiny, kedy sú knihy čitateľom na dosah. Udržiavať knihy živé v dobe internetu a ľahkému prístupu k informáciám, je naša povinnosť, aby sme nemali voči ďalšej generácii výčitky svedomia.

Plány do budúcnosti?

V septembri mi vychádza v poradí siedma kniha Sedem cností tohto leta a vtedy ma čakajú besedy a stretnutia s čitateľmi. A plány? Mám túžby a prosby. Snáď budú vypočuté...

Ak sa chcete porozprávať, prečítať, vypočuť si iné pohľady na literárne témy, alebo len pobudnúť v osviežujúcej jazernej atmosfére s prírodnými kulisami, budú sa konať ešte dve z celkového počtu šiestich čítaní. Dňa 13. 8. na Klinger s hosťom Jánom Uličianskym a 14. 8. opäť na Počúvadlianskom jazere s hosťom Antonom Bódissom. Všetci ste vítaní.

Za rozhovor ďakuje Lucia Matejová

Kalendár podujatí

Workshop „Cieľ kniha“
pondelok 12. 8. až piatok 16. 8.
od 10:00

SPŠ Samuela Mikovíniho,
Akademická 336/11

Workshop sa zameriava na problematiku ručne viazaných kníh, knižných objektov a na klasické knižárske techniky. Prednáška Elišky Čabalovej v stredu 14. 8. v Art Cafe je zdarma. Viac info na tel.: +421 915 350 173

Pusti ju k vode Klinger
utorok 13. 8. od 13:00 do 18:00

Od 17:00 hodiny bude autorské čítanie hosťa podujatia Jána Uličianskeho.

Pusti ju k vode Počúvadlianske jazero
streda 14. 8. od 13:00 do 18:00

Od 17:00 bude autorské čítanie hosťa podujatia Antona Bódissa. Pre záujemcov o literatúru a témy s ňou súvisiace. Vstup zdarma.

Sedem filmov štiavnických

streda 14. 8. o 19:30

Po vypredaných premiérach pridávame ďalšiu projekciu siedmich krátkych dokumentov, ktoré nakrútili účastníci Filmového kurzu Almázie pod vedením Mareka Šulíka a ďalších renomovaných slovenských filmárov. Pozrite sa na Banskú Štiavnicu očami filmových nadšencov, ktorí celé mesiace svojho voľného času venovali príprave dokumentov pre Mesto kultúry 2019.

Bližšie informácie o podujatiach na: **facebook: almazias-tiavnica** alebo **www.almazias-tiavnica.sk**

Almázia

Hlavný partner
projektu

Špeciálna príloha Štiavnických novín.

Redakčná rada: Hubert Hilbert, Alica Hrnčířířková, Daniel Harvan.

Návrh designu: I. Palečková. Vydavateľ: Mesto Banská Štiavnica. **Samostatne nepredajné.**

Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia. Príloha reprezentuje výlučne názor autorov a fond nezodpovedá za obsah publikácie. Príloha je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.